

Kohti hyvinvointialueen osallisuusohjelmaa

Osallisuusvaliokunnan kokous 4.10.2022

kehittämispäällikkö Anne Pyykkönen

anne.pyykkonen@pksotu.fi, 045 117 9340

Toiminnan painopisteet:

1. Osallisuus

- ihmisten äänen kuunteleminen ja välittäminen eri tasoille
- osallistumisen ja vaikutusmahdollisuuksien parantaminen

2. Järjestöt

- toimintaedellytysten ja kansalaistoiminnan ja järjestöjen palvelutuotannon edistäminen
- työllistämisen, viestinnän, monikulttuurisuuden tukeminen
- järjestöjen ja julkisen sektorin sekä yksityisen sektorin yhteistyön edistäminen

3. Yhteiskuntapolitiikka

- alueelliseen sosiaali- ja terveystalouteen vaikuttaminen
- muihin yhteiskuntapolitiikan lohkoihin vaikuttaminen
- alueellisen ja valtakunnallisen vuoropuhelu

OSALLISUUS SIUN SOTEN VALMISTELUSSA

2014

Asukkaiden marraskuu
Seudulliset asukastilaisuudet

Palautteen ja kokemusten
kerääminen postikorteille
kohtaamispaikoissa ja
tilaisuuksissa

Otakantaa.fi -kysely

Henkilöstön työpajat:
Palvelujen pullonkaulojen
kuvaus

Millaisia palveluja SINÄ tarvitset?

2015

Asukkaiden huhtikuu

Asukasillat kunnissa
Tiedonkeruu kentällä:
lapsiperheet, nuoret,
ikäihmiset ja
kehitysvammaiset.

Kerättiin n.
3000 palautetta
palveluihin
liittyen

2016

Kokemustiedon
keräämisessä tiivis
yhteistyö
Karelia AMK:n
kanssa

Kuulethan sie minnuu -opas
yhteistyössä Kuntaliiton
kanssa

Lähiesimiesten työpajat
170 lähiesimestä.

Osallisuustyön esittely
Siun soten valtuustossa

Siun illat kunnissa

Asukkaiden marraskuu
Asukaskysely (361 vastausta)
Asukasillat kunnissa

2017

**Siun soten
osallisuussuunnitelman
valmistelu ja päätöksentekoon
vieminen**

Kuulethan sie minnuu
-kokemuksia Siun sotesta ja osallisuudesta suurten
muutosten ytimessä

Henkilöstön osallisuus
koulutukset?

SIUN
SOTE

KASTE

Pohjois-Karjalan
Sosiaaliturvayhdistys ry

Anne Pyykkönen ja Heidi Partanen (toim.)

Kuulethan sie minnuu

– kokemuksia Siun sotesta ja osallisuudesta suurten
muutosten ytimessä

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Pohjois-Karjalan
Sosiaaliturvayhdistys ry

SIUN
SOTE

TUUMA TEKEMISEKSI, JUONI JOUSTAVAKSI

Siun soten osallisuussuunnitelma

MEIJÄN
maakunta

POHJOIS-KARJALAN OSALLISUUSKYSELY

MITEN sinä haluaisit osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja palveluihin?

MISTÄ sinä saisit parhaiten tietoa maakunnan asioista ja palveluista?

MITKÄ asiat arjessasi tukevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä?

VASTAA PIAN!

Kysely on auki 16.6.2018 asti

verkossa pohjois-karjala.fi/maakuntaudistus

Paperisen lomakkeen löydät lähimmästä kirjastostasi.

Hyödynnämme kyselyn tuloksia Pohjois-Karjalan osallisuussuunnitelman laatimisessa.

 Pohjois-Karjalan **80v**
Sosiaaliturvayhdistys ry

Osallisuus hyvinvointialueella

Laki hyvinvointialueesta linjaa vahvasti osallistumista ja vaikuttamista. Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. **Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. (29 §)**

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan lain mukaan edistää erityisesti (29 §):

1. järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja;
2. selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
3. valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;
4. suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
5. järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun;
6. tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Hyvinvointialueen strategiassa on kuvattava asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet (hyvinvointialuelaki kohta 6, 41§).

Osallistumisen tai osallisuuden ohjelma tukee ja täsmentää strategian toimeenpanoa.

Hallintosääntö 15§ Osallisuusvaliokunta

Osallisuusvaliokunta edistää hyvinvointialueen asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuutta ja vaikuttamista hyvinvointialueen toimintaan.

Osallisuusvaliokunnan tehtävänä on

1. **vastata osallisuusohjelman valmistelusta sekä seurata ja arvioida sen toteutumista,**
2. seurata hyvinvointialueen strategian, palvelustrategian, hyvinvointikertomuksen sekä muiden merkittävien ohjelmien valmistelun ja tavoitteiden toteutumista kansalisdemokratian toimivuuden ja kansalaisten osallisuuden näkökulmasta,
3. seurata asukkaiden, palveluiden käyttäjien ja sidosryhmien mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan hyvinvointialueella (611/2021) 29§ ehdotetuilla keinoin,
4. seurata hyvinvointialueen asiakastyytyväisyyttä sekä asiakaspalautteen pohjalta tehtyjä toimenpiteitä,
5. tehdä aloitteita asukkaiden ja sidosryhmien osallistumismuotojen kehittämisestä,
6. tiedottaa ja viestiä omalta osaltaan osallisuudesta laajasti asukkaille ja sidosryhmille yhteistyössä hyvinvointialueen viestinnän kanssa,
7. kuulla asiantuntijoita ja/tai hankkia muun tarpeelliseksi katsomansa selvityksen käsiteltävänä olevaan asiaan.

MEIJÄN
maakunta

Pohjois-Karjalan 80v
Sosiaaliturvayhdistys ry

Pohjois-Karjalan osallisuuskysely

n=321

Meijän maakunta & Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry
2018

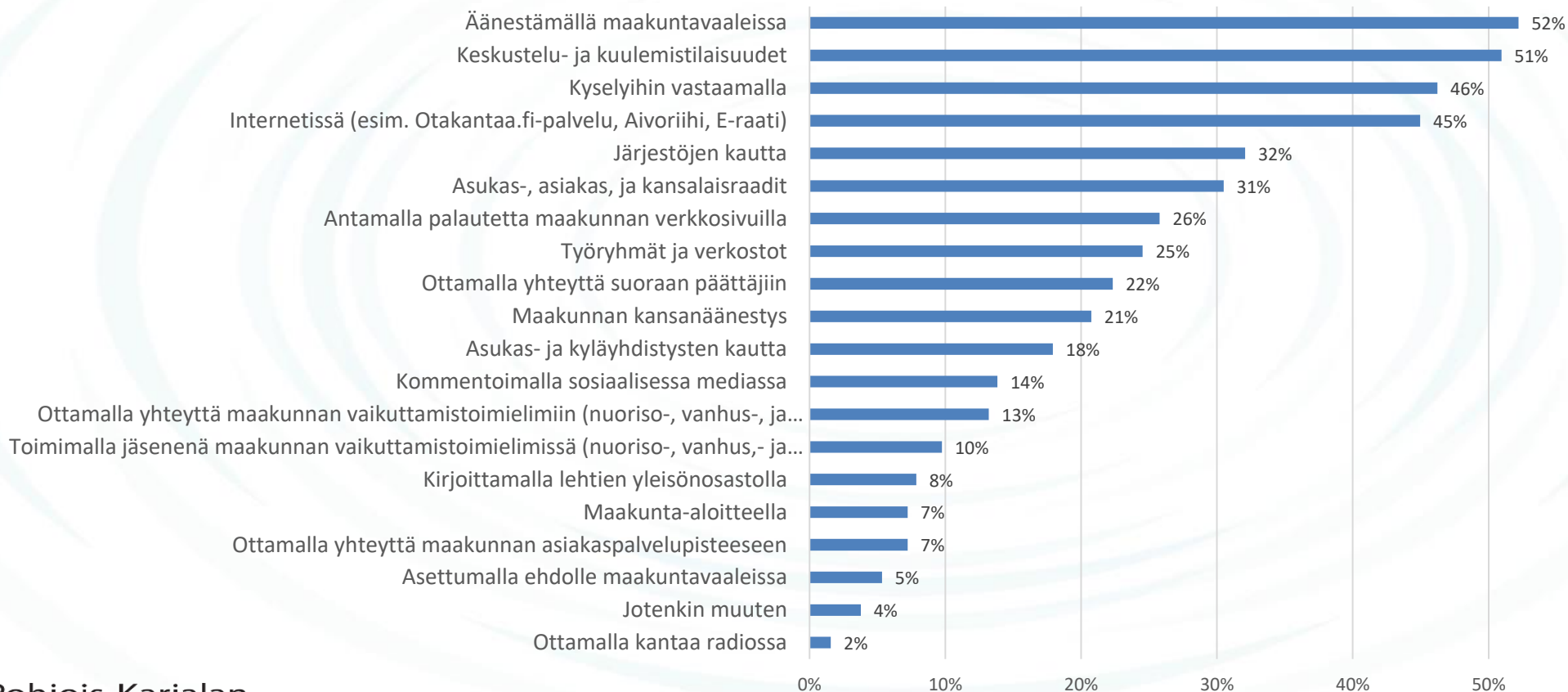
Osallistuminen ja vaikuttaminen

Maakuntalakiluonnoksen 23§:ssä on listattu seuraavia keinoja, joilla maakunnan asukkaiden osallisuutta ja vaikuttamista voidaan edistää. Valitse näistä kolme. (n=318)

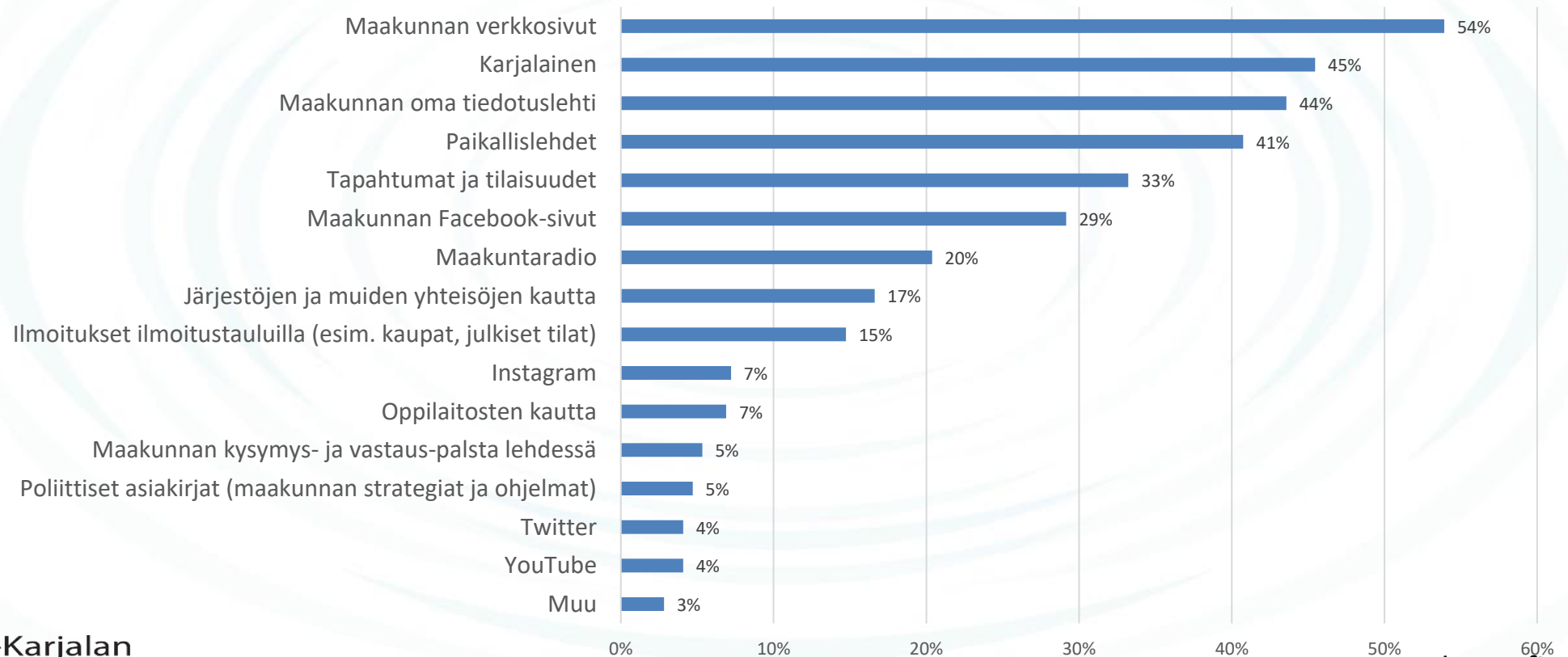
Osallistuminen ja vaikuttaminen

Millä keinoin haluat vaikuttaa maakunnan asioihin? Valitse enintään viisi mieleisintä vaihtoehtoa
(n=318)

Tiedotuskanavat

Valitse kolme tärkeintä tiedotuskanavaa, joiden kautta haluaisit saada tietoa erilaisista osallistumismahdollisuuksistasi päätöksentekoon ja kehittämiseen Pohjois-Karjalan maakunnassa?
(n=319)

Osallisuuden kokemus

- Kyselyssä haluttiin selvittää, mitkä asiat tukisivat vastaajien osallisuuden kokemusta.
- Asiaa kysyttiin avoimella kysymyksellä.
- Keskeisinä teemoina vastauksissa nousivat ihmisten aito kuuleminen, osallistumisen helppous ja se, että kuulemisella on merkitystä päätöksenteossa.

Ihmisten aito kuuleminen

- Osallisuuden tunnetta tukee aito kuuleminen.
- Maakunnan asukkaille tulee luoda aidosti mahdollisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen.
- Asukkaiden olisi myös tärkeää saada tietoa osallistumisen mahdollisuuksista ja keinoista.
- Valmisteilla olevista asioista toivottiin tiedotettavan mahdollisimman paljon.

Osallistuminen helppoa

- Osallistumisen ja vaikuttamisen tulisi olla ihmisille helppoa ja kynnyksen mahdollisimman matala.
- Osallistumiseen toivottiin eri kanavia: sähköiset kanavat käteviä, mutta myös tilaisuuksia pidettiin tarpeellisena.
- Tapahtumia, raateja ja kyselyitä toivottiin järjestettävän säännöllisesti.
- Tulee myös huomioida, että kaikki eivät pysty käyttämään nettiä osallistumisessa.

Osallisuus kuuluu kaikille

- Osallisuus ei saisi koskea vain hyväosaisia ja niitä, jotka jaksavat osallistua.
- Osallisuustyössä on huomioitava myös ne, jotka eivät ehkä jaksa tai kykene aktiivisesti osallistumaan.
- Näiden ihmisten todellisista tarpeista voidaan saada tietoa esimerkiksi järjestöjen kautta. Järjestöt onkin hyvä ottaa mukaan osallisuustyöhön.

Todellista vaikutusta päätöksentekoon

- Ihmisten kuulemisella tulisi olla todellista vaikutusta päätöksenteossa.
- Kuuleminen ei saisi olla pelkkää retoriikkaa, vaan ihmisillä tulee olla oikeita mahdollisuuksia vaikuttaa syntyviin päätöksiin.
- Asukkaille tulisi myös tiedottaa siitä, miten annettuun palautteeseen on reagoitu ja mitä siitä on seurannut.

Hyvä elää ja asua Pohjois-Karjalassa

- Kyselyssä vastaajat saivat kertoa vapaamuotoisesti, mitkä asiat tekevät heidän mielestään Pohjois-Karjasta hyvän paikan elää ja asua.
- Keskeisinä teemoina vastauksissa nousivat yhdenvertaiset palvelut, toimivat liikenneyhteydet, työpaikat ja elinvoima, osallisuus ja yhteisöllisyys sekä luonto ja kulttuuri.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

- Maakunnan asukkaita tulee kuulla ja ottaa oikeasti huomioon ihmisten palaute päätöksiä tehtäessä.
- Kuullaan erilaisia ihmisiä ja hyväksytään erilaisuus.
- Ihmisten kuulemisen koettiin luovan pohjaa myös yhteisöllisyyden syntymiselle, sillä luottamus syntyy kuulluksi tulemisen kokemuksesta.

Kohti hyvinvointialueen osallisuusohjelmaa Mistä liikkeelle?

Osallistumisen ohjelma

hyvinvointialueille

Mallipohja ohjelman laatijoille

Sitra, Demos Helsinki ja Gesund partners

06/2022

Joensuun osallisuus- ohjelma

2021-2025

J•ENSUU

www.pksotu.fi

Sisältö?

Osallisuuden edistämisen perusta

- lainsäädäntö
- hyvinvointialueen strategia ja arvot
- osallisuustyön organisointi ja yhteys päätöksentekoon?

Osallisuuden määritelmä

Tavoitteet ja toimenpiteet

Ohjelman seuranta ja arviointi

Osallisuuden työkalut ja menetelmät (linkit oppaisiin)

Lähteet

Osallisuuden muotoja

Tieto-osallisuus

- Ihmisen oikeus tiedon saamiseen ja tuottamiseen.

Toimintaosallisuus

- Ihmisen omaa toimintaa ja konkreettista osallistumista erilaisiin tehtäviin omassa elinympäristössä esim. yhdistys- ja talkootoimintaan

Suunnitteluosallisuus

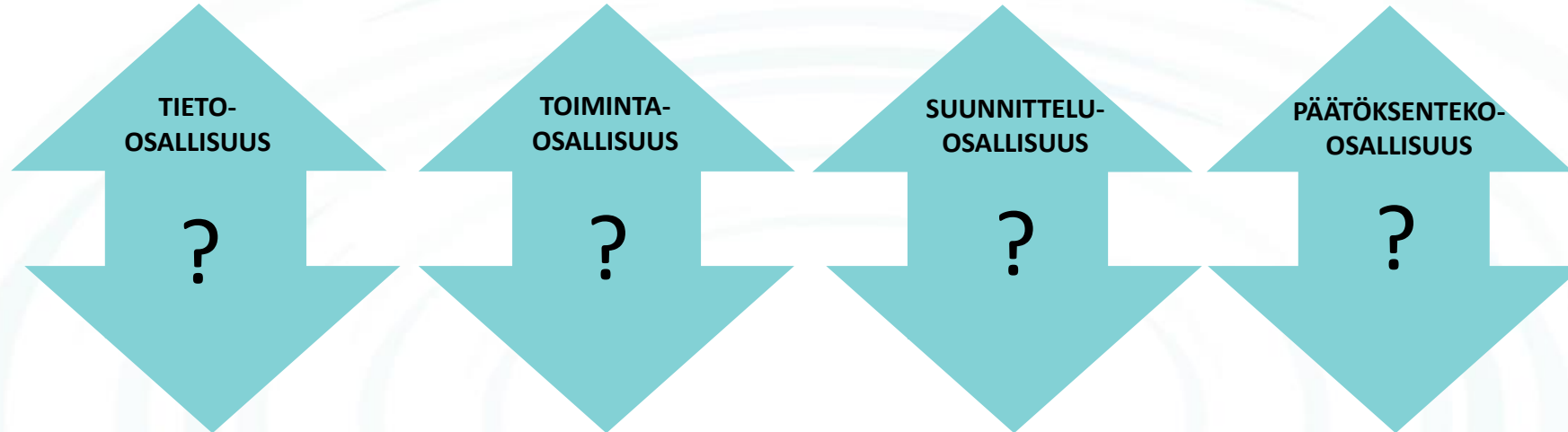
- Ihminen osallistuu toiminnan tai palvelujen suunnitteluun ja kertoo mielipiteitään.

Päätösosallisuus

- Ihmisellä on mahdollisuus osallistua itseä tai vaikkapa omaa asuinalueita koskevien päätösten tekoon.

(Kohonen, K. & Tiala, T. 2002)

ASUKKAIDEN JA ASIAKKAIDEN OSALLISUUS HYVINVOINTIALUEELLA

Miten asukkaat saavat tietoa palveluista, toimintamahdollisuuksista ja osallistumisen ja vaikuttamisen kanavista?
Millaiset mahdollisuudet asukkailla on tiedontuottamiseen palveluihin liittyen?

Millainen toiminta lisää ihmisten osallistumista?
Kuka organisoii?
Kenen kanssa kumppanuudessa?
Miten huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat, yksinäisyyden haasteet?

Miten asukkaat pääsevät mukaan palvelujen ja toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen?

Miten asukkaat pääsevät vaikuttamaan ja osallistumaan päätöksentekoon?
Millaisia päätöksentekoa ja osallisuutta edistäviä toimintamuotoja teillä voisi olla?

Nykytilan kuvaus, miten näitä pitäisi kehittää?

Miten eteenpäin?

Työryhmä ohjelman työstämiseen

Osallisuusohjelman **tavoitteiden ja toimenpiteiden** luonnostelu

- Aikaisemmat materiaalit
- 25.10 osallisuusvaliokunnan työpaja?
- Asukkaiden marraskuu – kysely, jalkautuminen kentälle